

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Απάντηση στις προκλήσεις - Θέσεις για τα μεγάλα μέτωπα μιας κυβερνητικής πολιτικής

XI. Η πρόκληση του εγγυημένου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης

1. Κενά και αντιφάσεις του κοινωνικού κράτους

 Σχολιάστε το Εκτυπώστε το

Μέγεθος γραμματοσειράς:

Οι αντιφάσεις και τα κενά του κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα εντοπίζονται κυρίως στον τομέα της πρόνοιας. Σε αντίθεση μάλιστα με τις μεγάλες και εμβληματικές τομές που επήλθαν στην ίδια τη δομή του κοινωνικού κράτους από το 1981 και μετά με την ίδρυση του ΕΣΥ, την ολοκλήρωση της αρμοδιότητας του ΙΚΑ, την μετατροπή του ΟΓΑ σε ασφαλιστικό ταμείο, στον τομέα της πρόνοιας δεν καταγράφηκαν ανάλογου βεληνεκούς παρεμβάσεις, με εξαίρεση ίσως την δημιουργία των ΚΑΠΗ και το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι».

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αλλοιώνονται –όπως είδαμε- τα οικονομικά και αναλογιστικά μεγέθη του ελληνικού κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, γιατί αυτά επιβαρύνονται με πολλές προνοιακού και όχι κατά κυριολεξία διανεμητικού χαρακτήρα παροχές που κανονικά – όπως συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες – θα έπρεπε να επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό και όχι τα ασφαλιστικά ταμεία και κυρίως το ΙΚΑ και τον ΟΓΑ, όπου και εντάσσεται ο συντριπτικά μεγαλύτερος αριθμός ασφαλισμένων και συνταξιούχων. Αλλοιώνονται όμως και τα οικονομικά δεδομένα του δημοσίου συστήματος υγείας καθώς ένα μέρος της δαπάνης που πρέπει να υπολογίζεται ως προνοιακή παροχή υπολογίζεται ως δημόσια δαπάνη για την παροχή υπηρεσιών υγείας.

Η μετακύληση πολλών προνοιακών υποχρεώσεων στο κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα και η υποκατάσταση προνοιακών παροχών από διάφορες κατηγορίες συντάξεων έχει ως αποτέλεσμα: α) το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών δαπανών να διατίθεται για συντάξεις και β) ο αριθμός των ατόμων που παύουν να βρίσκονται σε συνθήκες φτώχειας, μετά τον υπολογισμό των μεταβιβαστικών παροχών που τους χορηγεί το κράτος, να είναι στην Ελλάδα πολύ μικρός σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Μια επιπλέον επίπτωση αυτής της κατάστασης που διαμορφώθηκε εκ των πραγμάτων είναι η **υποχρηματοδότηση του τομέα της πρόνοιας σε σύγκριση με τον κοινωνικοασφαλιστικό τομέα και τον τομέα της υγείας.** Αυτό έχει με την σειρά του ως συνέπεια να αναπαράγεται η καχεξία του προνοιακού τομέα και να μην επιτυγχάνεται η θεσμική και λειτουργική ολοκλήρωσή του καθώς βρίσκεται υποτεταγμένος στο κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα και το σύστημα υγείας.

Η κατάσταση αυτή επηρεάζει τη συνολική εικόνα του κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα που προσεγγίζει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο ως προς την **ρυθμιστική του διάσταση** (μέσα κυρίως από την υπεροχή του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου που καθιστά υποχρεωτική την εφαρμογή των πρωτογενών και των παραγώγων κανόνων), αλλά υπολείπεται του ευρωπαϊκού μέσου όρου ως προς την **παροχική** και κυρίως ως προς την **αναδιανεμητική του διάσταση**. Η παροχική – πιο συγκεκριμένα- λειτουργία του κοινωνικού κράτους αποδυναμώνεται μέσα από την πολυμορφία των διαφόρων επιδομάτων και την έλλειψη συστημικότητας με αποτέλεσμα να αναπαράγεται μια παλαιά πελατειακού χαρακτήρα αντίληψη για τις προνοιακές λειτουργίες. Αυτό γεννά αδικίες σε βάρος πολλών κατηγοριών δικαιούχων, ενώ αφήνει ανεπίτρεπτα κενά στο δίκτυο προστασίας. Για παράδειγμα, τα αναπηρικά επιδόματα μέσα από την ποικιλία, την πολυμορφία και τις αντιφάσεις τους, αδυνατούν να καλύψουν με αξιοπρέπεια όλους τους δικαιούχους, ενώ το ίδιο συμβαίνει και με αρκετά άλλα προνοιακά επιδόματα, διαχειριστής των οποίων είναι στις περισσότερες περιπτώσεις η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Η αναδιανεμητική, τέλος, λειτουργία του κοινωνικού κράτους συνδέεται φυσικά με τον πυρήνα του φορολογικού συστήματος και ενδιαφέρει την προνοιακή πολιτική στο μέτρο που έτσι μπορεί να εξοικονομηθούν πόροι για την χρηματοδότησή της.

Παρά τις σημαντικές προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ δεν μπόρεσαν να συνθέσουν και να προβάλουν μια ευδιάκριτη προνοιακή πολιτική. **Σημαντικό αρνητικό ρόλο έπαιξε από την**

άποψη αυτή η μη εισαγωγή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος καθώς το «δίκτυο ενάντια στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό» (που εξαγγέλθηκε το 2000 ως υποκατάσταση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος) δεν εφαρμόστηκε σε έκταση και βαθμό τέτοιο που να αποδίδει απτά οφέλη για μεγάλο αριθμό δικαιούχων. Το «εθνικό σχέδιο δράσης ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό» λειτούργησε, αλλά δεν έφθασε μέχρι του σημείου να συγκροτεί μια ενιαία «οριζόντια» προνοιακή πολιτική.

Σχόλια:
